Број 50 У Новом Саду, у среду 3. марта 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Русија и — Индија.

Петроград, 24. фебруара 1904.

Демонстративно понашање енглеске штампе према Русији; изазивачке симпатије за Јапан, праћене читавом изложбом обмана и лажних слика и саопштења са ратног попришта у прилог Јапану, не узбуђују ни најмање руску осетљивост. Руси су неосетљиви према енглеским злобним измишљотинама и лажима, које тако често потпирује и бечка штампа. Русија и не очекује симпатије са те стране, нити би јој оне годиле. Стога су политички кругови у Петрограду потпуно равнодушни према свему ономе, што измишља енглеска штампа, хотећи да нашкоди угледу Русије. Русија одољева ћутањем тој прљавој кампањи енглеског новинарства, јер је уверена, да ће се лажи, што их енглеске и америчке новине злонамерно протурају саме собом најбоље демантовати.

Али Русија не може и неће да остане равнодушна према дрској и изазивачкој политици Енглеске. А Енглеска вређа принципе неутралитета, по којима се има кретати; она излази из граница неутралног посматрача и показује видне знаке свога тајнога савезништва са Јапаном. И ако су њене закулисне радње и махинације скривене, веома опрезне и смотрене, ипак, нису могле остати непримећене од стране Русије. То другим речима значи: Енглеска се не држи коректно према Русији.

Меродавни кругови руски, војсковође и државници сматрају понашање Енглеске као посве некоректно, као изазивачко и непријатељско. То је изазвало праведно негодовање. И званична Русија не оклева ни тренутка да то обелодани и нагласи, да она ни по којој цену не трпи дволично држање Енглеске.

„Еeглеска или мора остати неутрална, као што је изјавила, или ће морати ступити у отворено непријатељство с нама.“ То је категоричка изјава руске владе, која је Енглеску довела у велику забуну.

Русија је приправна и спремна да суз бије мешање и помагање Енглеске Јапану.

Затегнутост односа између Русије и Енглеске предмет је живог претресања у свима петроградским војним и политичким круговима. Руси се ни најмање не снебивају да отворено ту енглеску неисправност кште именом подлости и полтронства, којој ће они умети одмазду дати.

Нема сумње да се на прагу јавља могућност рата с Енглеском...

— То, то, имено, то би и желели ми, рекао ми је један руски државник. Ми не трпимо и нисмо навикли на ту јеврејску одвратну политику дволичности. С Енглезима — рат или мир. Покушају ли да нас лажу, ми ћемо с њима брзо прекинути све. Хоће ли рат — и ми га хоћемо... У нас је све друштво руско спремно на све. Ми можемо продужити своју бојну линију и дуж Китаја и дуж Пенџаба, у Индији...

— Значи ту би се сударили с Енглеском.

— Да, у Индији.

— Могу мислити зашто.

— Наравно. Ствар је проста. Ахилова пета, т. ј. најслабија страна Енглеске је Индија. Треба знати, да тај, како Енглези веле, „бисер британске круне“ не стоји баш никако учвршћен у круни; он се љуља ко бабји зуб. Народи Индије сви су, сви без разлике, противу узурпатора и желели би, да се ослободе енглескога ропства.

Том сам приликом сазнао како су руски војни кругови врло тачно обавештени о стању Индије, о земљи и народима. Ја овде износим само неке податке, које ми је он дао. Становништво Индије, које стоји под стегом Енглеске, броји на 294 милиона душа, од који су преко 200 милиона Хиндуси. Они су најјаче насеље и смртно мрзе Енглеза, који су им господари. Ваља приметити да је понашање Енглеза према урођеницима зверско и нечовечно, због тога је и поникла легенда да ће их од енглеских зверова ослободити „бели цар“. Енглеска је успела да целу земљу подели на разне кнежевине и да поједине раје и махараџе силним бакшишима и платама придржава за себе. Услед тога је тешко било подићи цео народ одједанпут. Кад год се један крај подизао на устанак, други је ћутао. Уласком руске војске у Индију, ти многобројни милиони Хинда дигли би се сви као један човек и устанак би захватио све кнежевине пространога Декана...

Остали део становништва сачињавају Мухамеданци, којих има до 62 милиона Хришћана има једва до 2 милиона а близу 10 милијона будиста. На тој огромној просторији говори се на 42 индиска језика и 11 других, азијских језика. Овоме ваља додати и европске језике нарочито у приморским местима и варошима. Године 1881. жељезница је имала 9.200 миља. У току година пруга је се продужила на 25.000 миља. Поштански и трговински саобраћај удвојио се, телеграфски је постао четири пута већи. Исто тако експлоатација угљених мајдана се за седам пута појачала. Нафте је пре вађено за 1, сад се добија за 56 и по милијона рупија. Злата се добија више од по милијона рупија. Извозна трговина такође је јако скочила: од 1.381 милион подигла се на две милијарде и пет стотина и два милијона рупија...

Наводећи ове податке поштовани саговедник није пропустио, да ми скрене пажњу и на ову околност. Његов је говор овако био завршен:

— Видите, све то силно благо узима Енглеска из Индије и односи са собом. За толико хиљада милиона је Хинду сваке године сиромашнији. Отуд и долази то, да народ, који живи на најплоднијем и најбогатијем земљишту на свету, умире хиљадама сваке године од глади. Тај похарани и измучени народ чека као гладан човек кору хлеба, као дављеник спасилачку руку, чека свога спаситеља... Ми смо мобилизовали два корпуса авганске војске; то је 250 хиљада. Четвртина милиона наших војника чека наредбу. И уђе ли она у Индију, њој ће се одмах придружити они силни милиони несрећних Хинда које Британија цеди и хара и све ће планути као барут.

*

Енглеска је дипломатија спустила дурбин. Увидевши страховиту опасност, она је поново свечано изјавила, да ће се придржавати неутралитета.

Шта ће бити — видећемо.

П.

Епархијска скупштина бачка.

Данас, 1. марта одржана је у Новом Саду Епархијска скупштина Бачка. Трајала је пре и после подне до 7 сати у вече и посвршивала је многе послове.

У 9 сати пре подне отворио је скупштину председник, епископ Митрофан Ше-

ПОДЛИСТАК.

МИРАЗ.

Седео сам у жељезници између Пеште и Новог Сада и читао духовиту књигу руског лекара Вересајева. Преко од мене је седио један стари господин. Изгледао је, као да га се ништа не ни тиче што се око њега догађа, био је задубљен у неке мисли; гледао је кроз прозор, а ја сам се бавио духовитим разлагањима тога мог руског колеге.

... Кад лекар уђе у праксу, често пута га публика не разуме, он не разуме публику... Сви десператни случајеви долазе њему и он не може да се прилагоди друштвеном стању и положају, у коме му се налази болесник... Често наређује нешто, што његовом болесник — због скупоће — не може да набави, и несретан је. Набавља лекове и сам, док му се не досади. Ради бадава и на веру, док не стане и не почне рачунати, шта га кошта студија, хоће ли се та цела ствар исплатити или бар амортизирати... И ципелар и кројач и књижар и касапин и трговац — сви гледе у »господину доктору« човека, који ће платити. И сви они, који траже да им доктор дође одмах, не рачунају, да је његово време скупо исто тако, као и трговцу и чуде се, ако он одмах, после учињене услуге, пошље рачун и тражи наплату. Наравно. Сви људи, трговци, занатлије, адвокати, попови — сви траже да се одмах наплате, — доктор и берберин може чекати до конца године, и кад пошаље рачун, онда се многи и многи нађу увређени...

... Читајући ту књигу, упустио сам се у дубоке мисли. Мој комшија од преко пута, гледао је, и како се књига на насловној страни могла познати, сигурно је прочитао, док се упустио са мном у разговор о лекарима.

Књига је била — не руска — него немачка, и стари господин уђе у разговор са мном. Говорили смо о лекарском сталежу и он је говорио тако, као да је и сам лекар...

И причао је разне ствари и доживљаје из лекарског живота и рече:

— Сваки враг мисли да лекар мора бадава радити, а не мисли, да је лекару исто тако стало да заради, кад иде да лечи, као ципелару кад начини ципеле или зидару, кад назида зид...

Ту се престависмо један другом и мени би чудно, што је он тако симпатично говорио о лекарима — а он је био адвокат.

— Брат ми је, а и отац ми је био лекар... И сад ћу вам, »господине, испричати, шта се мом брату догодило!...

— Имао је доброг пријатеља са универзитета, било му је име Миша, а звали су га 'ча Мија. И тај 'ча-Мија постаде доктором права, адвокатом и наспело му да се жени. Пише он мом брату и пита за неку девојку. Мој брат му одговори, да је та девојка шкрофулозна — као што јој се видело под вратом — да не треба да се жени њом, јер ће му деца бити шкрофулозна, можда и гурава, а може се догодити, да буду и слепа... Али, девојка је имала мираза до 40 хиљада форината и — 'ча Мија оде, испроси је и венча се с њом. Малер се неки десио. Тест му није могао да исплати мираз и он поче да прети...

Имао је у руци писмо мога брата. Признајем, да се мој брат огрешио о дискрецију и тајну лекарску кад му је писао, али је он пријатељ, требао бити толико поштен, да прећути.

Писао је тасту:

... Ја сам као леп и образован човек — човек од положаја, могао добити другу девојку... а Ви ми сад не исплаћујете мираз...

... Мој пријатељ, Алекса Стефановић, ваш кућевни лекар ми је казао, да је ваша кћи болесна, али сам је ја ипак узео...

И то његово писмо је било разлогом, да је његов тест писао мом брату и молио га, да му више не долази у кућу, »јер је био на сметњи срећи његовог детета«...

И не само он — 'ча-Мијин тест — него и његова својта па и остали пријатељи от-

вић у присутности око 50 епархијских скупштинара.

Прво су предали своје веровнице 10 скупштинара, који су накнадно изабрани и на предлог одбора за оверење чланова оверени су сви.

За перовођу изабран је скупштинар Мита Ђорђевић, а имена говорника бележио је бележник Владислав Јанкулов.

Дневни ред усвојен је онако, како га је предложио Административни Одбор.

Тумачења и допуне мајског сабора од 1902. за Епархијско уређење од 1871. које је краљ потврдио прочитане су, а с њима и спроведбена наредба саборског одбора и узете су на повољно знање.

Расправа о извештајима Епарх. Конзисторије Административног Одбора и Епарх. Школског Одбора од 1897. до 1902. заузела је читаво пре подне.

Миливој Каракашевић, из Сомбора приметио је на извештај конзисторије, да није потпун, јер се у њему не каже о појединим наредбама, које је Конзисторија издавала, каква су успеха имале и да ли се уопће извршују. По нужди узима тај извештај на знање.

Младен Јосић из Мартоноша предлаже, да конзисторија измени свој закључак о звоњењу црквених звона у том правцу, да могу звона звонити и онда, кад свештеник не чинодејствује, као нпр. кад верни иду на гробље да чине помен мртвима.

Др. Бранко Илијћ из Новога Сада сматра, да ово не спада у круг рада ове Епарх. Скупштине, него да се остави Конзисторији, да она нормира, кад се може звонити.

Мита Ђорђевић из Новог Сада допуњује предлог Илијћев, да се Конзисторија позове, да умоли Архијерејски Синод, да изрече то.

Примљен је предлог Илијћев с допуном Ђорђевићевом које је усвојио и Јосић.

Ђорђе Вукићевић из Новога Сада примећује на извештај, да је Конзисторија решавала и такве предмете, који не спадају у круг радње њезине. Тако је решавала о оправкама парохијских станова и цркава, изузев иконостас и сама је именовала чланове Конзисторије.

Божидар Поповић из Новог Сада предложио је, да Епарх. Конзисторија од сада не може пензионисати свештеника без његове воље, јер то рескрипт не познаје, него да му се постави лични помоћник.

Манојло Грба из Парабућа напомиње, да су се због иступања из православне вере од доба, како су заведене црквене реформе, догодили случајеви, да су Срби сахрањивани без свештеника. Зато предлаже, да Конзисторија представком упита министарство, да ли постоји у крепости зак. чл LIII. од 1868., те да се политички органи упуте, да свештенству буду на руци при извршењу погреба.

Прота Милан Ћирић из Новога Сада примећује, да Конзисторија сама у таквом случају не може ништа учинити, него треба дотични свештеник да чини кораке код политичких власти, јер је то хитна ствар, па Конзисторија не може ухватити рокове за призив у таквом случају.

Др. Бранко Илић предлаже, да у будуће Конзисторија поднесе скупштини извештај и о деловању конзисторијалног фишкала.

На извештај Административног Одбора хтео је М. Јосић да говори о предметима, који су решавани у Адм. Одбору пре 1897., јер вели има права на то, кад се у самом извештају каже, да приходи епарх. фонда до данас износе 24.631 ф. 92 н.

Председник га исправља, да је тај извештај датиран 1897. г. и да је тај рад критикован већ у Епарх. скупштини 1897., због чега га је данас једанпут опоменуо.

М. Јосић: Па онда опет не могу говорити!

Председник: Да богме! (Смеј!)

Мл. Јосић предложио је, да Админ. Одбор поднесе првој Епарх. Скупштини закључне рачуне епарх. фонда, те да се претходно штампају и члановима разашљу.

Коста Брадваровић из Новога Сада: Кад већ нису дошли у овој скупштини рачуни епарх. фонда на дневни ред, то да се изаберу три члана, који ће за време ове скупштине прегледати рачуне од 1902. и 1903., те да нам могу изнети бар приближну слику, како стојимо материјално.

М. Каракашевић предлаже, да се извештаји Адм. Одбора у будуће исцрпније подносе, а не овако, као за ових последњих пет година.

Прелази се на извештај Епарх. Школског Одбора.

Јован Михајловић из Ст. Бечеја подноси предлог, да Епарх Одбор пожурницом позове још и оне црквене општине, које школски иметак досад још нису правилно грунтовно укњижиле на име црквене општине, а са обвезом, да ће се приходи отуда искључиво употребљавати на месне српске народне школе — нека тај препис изврше у извесном, одређеном року и по томе извештај да поднесу о свему епарх. власти.

Миливој Каракашевић примећује, да му је извештај Епарх. Шк. Одбора непотпун. Особито не може по њему да се сазна, како стојимо са школама и учитељима. А то би по његову мишљењу требало да буде поименце назначено, који учитељи треба да се похвале, а који да се осуде.

Александар Јорговић, школски референт објашњава, да се то што жели Каракашевић, налази у извештају, само не поименце.

О овом се питању развела подужа дебата. Напослетку

Ђока Михајловић из Новога Сада поднео је предлог, који је и примљен, да се у извештају посвети главна пажња васпитно-просветном раду наших школа, да се истакне, колико је у настави усвојено сувремених педагошких принципа, особито у погледу методско-дидактичке стране. Тим ће се уједно оцртати вредност и учитељских радника, да ли стоје на сувременој висини педагошке науке или још раде према оном, које су можда пре 30 година изнели из препарандије. У свези с тим, да се означи напредак или опадање аналфабета, да се изнесе, колико су утицајем школске наставе месни школски одбори у опће учинили на уништењу лоших обичаја у општинама, а колико су помоћу напреднијег наставног рада могли да створе напреднији полет у просветно-моралном животу народа.

Пошто је Каракашевић свој предлог повукао, примљен је овај Михајловићев предлог.

Др. Б. Илијћ говори, како имамо месних школских управитеља, који су доживотни, а иначе сметају раду школском. Жели, да они буду бирани на 6 година, као што је то закључила Епарх. Скупштина 1897.

А. Јорговић напомиње, да су закључци Епарх. Скупштине од 1897. упућени Школском Савету ради подастирања сабору, који би ово тумачење требао да донесе.

М. Ђорђевић објашњује, да мајски сабор није добио ове списе, па према том није на овај закључак могао ни доносити тумачења.

Ђ. Вукићевић предлаже, да се преко овог предмета пређе на дневни ред.

Др. Б Илијћ осуђује, што је Епарх. Школ. Одбор сам себе попуњавао и тражи, да ова осуда уђе у записник.

Ђ. Михајловић предлаже, да скупштина не узме на знање самохвалисање пређашњег Епархијског Школског Одбора на крају свог извештаја, где вели, да су чланови тог одбора после одлуке пређашњег саборског одбора, којим су закључци епархијске скупштине од 1897. уништени, сматрали за родољубиву дужност, да се приме вршења поверене им дужности, да не би српске основне школе у епархији бачкој, без епархијске школске власти остале.

Сва три извештаја узета су на знање, али са свима предлозима и примедбама.

Пошто је био 1 сат у подне, прекинута је седница и настављена у 3 сата по подне.

(Свршиће се.)

казаше мом брату, и он је почео врло много да губи у својој пракси — од чега је живео.

Није прошло ни четири године, а 'ча-Мијина млада умре и остави му троје деце.

Патио се с њима. Одхранио их је, али ни једно није било здраво: једно је имало под вратом натечене жлезде, друго је имало натечено колено, а син му беше пола слеп и луцкаст... Он, као отац, иначе врло богат човек, тражио је лека и помоћи. Лека није могао наћи, јер тамо, где га нема, не може се купити. Син му је умрио, а девојке му остадоше неудате...

Жалост је пратити судбину 'ча-Мијину, а још је жалосније било посматрати, какве је борбе имао у животу мој брат, који је хтео, као лекар, да спречи један неразложан брак, али »друштвени положај« господина младожење и мираз »госпођице младе«, били су јачи разлози...

Мој брат је, као лекар, услед тога врло много пропатио. Пракса му је пошла уназад, нико није хтео да иде њему јер он издаје фамилијалне тајне, он је патио, јер му се није дала прилика да заради и заслужи, али је ипак доживио то задовољење, да се испунило његово пророштво: Ниједно дете из тога брака није било као што треба, али он, мој брат, осетио је своје пророштво с материјалне стране. Његова пракса је била огромна, али они, који би били у стању да плате, нису га звали »јер он издаје породичне тајне,« а он, јадник, хтео је да спречи један несмислен брак и да сачува пријатеља од рђавих последица такога брака... И ту треба да је лекар човек! — Приватан иметак није му дозвољавао да се миче из места, а такозвана »боља пракса« није га звала, јер је ча-Мијина својта била не само виђена и чувена, него је имала и пријатељских и родбинских свеза, и кварила му посао...

Претрпио је ужасну материјалну штету. Тридесет година је радио као лекар, био је вредан као прв, ни дању ни ноћу није био миран. Свет га је звао, питао га и слушао његове савете. Сви су се равнали по њима, али — он је био обележен, — »богата пракса« није му ишла...

Некако пред своју смрт, нађе се, пратећи вог једног болесника, у Липику, тамо са 'ча-Мијом. Ча-Мија је довео тамо своју децу да им за повац купи и накалами мало здравља.

Пришао је, ча-Мија мом брату, ословио га и рече:

— Волем своју децу — отац сам им — и душу бих своју дао за њих... Али, камо среће, да сам те послушао! Данас и адвокати знају, шта је шкрофла. — Моје кћери траже сваки час купатила; син ми је умрио... Имао си право, драги пријатељу!.. Да сам те, којом срећом послушао, онда, кад си ми говорио...

— Пре тридесет година! — рече мој брат. Али си мени начинио ужасне штете. Међутим: ја сам као лекар погодио шта ће бити, а као пријатељ учинио сам своју дужност. Што ме ниси послушао, то је твоја кривица... Моја је савест мирна и — чиста... Рече, окрену леђа свом старом пријатељу и за цело време се није више с њим састајао.

Ча-Мија је ишао цело време као нолит. Видео је, да мој брат неће да се њим састаје, па се и сам клонио његова друштва. У себи је мислио, да мој брат ипак има право... и са своје »наученачке и богаташке висине« чудио се, да га, његов »стари друг и пријатељ« неће да разуме и не може да схвати! Наравно, он је рачунао са свога гледишта и мој брат са свога.

У то жељезница застаде, мој сапутник пређе за Темишвар, а ја остадох у возу, да се кренем за Нови Сад... Ѡ.

»Безусловна благонаклоност мађарске владе.«

(Посвећено безусловним денунцијантима око „Новог Србобрана“ и „Браника“.)

IV.

Констатирамо овде пре свега један необорив факт, да је др. Богдан Медаковић са великим поштовањем говорио о говору (саопштењу) кр. комесара, да није видео у њему наметање дневног реда, да га назива сатисфакцијом и тријумфом сабора 1897. Тријумфом закона и права очекивао је, да ће на поруку кр. комесара одговорити и сабор нарочитом отпоруком. И замерао је Медаковић једино пасусу: Зафаљујемо се на „милостивим речма“ Вашег Величанства. А никада, нит је он, нити ико од самосталаца ил либерала запео за пасус „благонаклоност високе владе“, јер је и сам изрекао у сабору, да владу и комесара треба ухватити за реч.

Ово молимо нарочито да се не изгуби из вида, јер се тек онда види јасно она безгранична перфидија, којом се та реченица надувала као елефант неки, и дао јој је значај нитковски, подлачки, пузавачки.

Када смо тај факт утврдили, цитираћемо сада, како је „Србобран“ у броју 115. од године 1902., одмах после прочитаног саопштења кр. комесара о томе судио. Под насловом: „Саопштења кр. комесара“ вели он ово:

„Саборски посланици, саслушали су та саопштења с највећом пажњом, јер су из њих имали да разаберу расположење круне и угарске владе, како према нашем сабору, тако и према нашој народно-црквеној автономији. Године 1897. угарска је влада несумњиво прекорачила свој делокруг, када је сабору хтјела октројисати дневни ред. Саопштења, која је кр. комесар поднио у јучерањој седници, имала су дакле показати, је ли одговорна угарска влада вољна напустити своје пређашње становиште и тим допустити, да српски сабор доведе у ред нашу црквену автономију, или ће остати при захтјеву октројисања дневног реда“.

(Нагађајући шта је све кр. комесар рекао, наставља овако:) Најпослије позива сабор да састави и њему саопшти свој дневни ред. (Ово је његов курзив.) Из овога се дакле може извести закључак: да је угарска влада намјерна респектовати наше саборско устројство, и да је према томе прогноза, која је овом сабору предсказивала кратак вијек, била преурањена. А све то даје мјеста нади, да ће се валови народног нерасположења сталожити и перманентни конфликт нашег сабора са државном власти престати. А да је томе крајње вријеме, у то, држимо, да нико неће посумњати. На крају свога саопштења кр. комесар је изјавио и то: Да је Њ. Величанство сазвало овај сабор зато, што су се са свију страна чуле народне жеље за то и што је Њ. В. водило рачуна о тим жељама. Српске народне странке: самостална и радикална могу овим бити потпуно задовољне, јер народни зборови, који су тражили сазив сабора, одржани су на основу рада и споразума тих народних странака, којима је народ и сада на изборима поклонио своје повјерење. А најбољи доказ, да су народне странке народ на добро упућивале и савјетовале, јесте изјава кр. комесара, да је Њ. Величанство водило рачуна о жељама српског народа“.

Тако је, видите, г. г. самосталска, писао тада „Србобран“, док му либерали нису узели од памети ушур, па им тада позајмили своју памет. И „Србобран“ је исто тако тада био „у заносу“ као и референт већине. Тек кад сте своју памет изгубили а либералску позајмили, тек тада сте ви били од једном — других назора. Када се народ српски заталасао и када су преко две стотине општина наших тражиле сабор, „Србобран“ је ћутао и ниједна самосталска општина није тражила сазив сабора. Исто је тако било и са општинама либералним и њиховим органом. Па кад је радикална странка одржала збор у Бечкереку, „Браник“ је отворено кварио. А кад је требало одржати збор у Руми једва једвице дошло је и неколико самосталаца на тај румски збор.

Но када је кр. комесар изјавио, да је краљ о тим жељама збора и општина водио рачуна, видители их како се и они од једном гурају у гомилу и вичу да их сав свет чује: и ми смо ту! Има ту и наше заслуге! Но да је нешто кр. комесар противно говорио, они би били први, који би проговорили: Не рекосмо ли ми вама да то не ваља. Ех! ал ми се неслушамо! Но на част вам и та слава! Када је време раду, тада се ми отимамо, а када је за славу, радо је уступамо и вама и либералима, јер ви просто умирете за тим и били би најнесретнији, да вас ко не хвали.

Ненад.

Политички преглед.

Из угарског сабора. У владиној страни су рачунали, да ће већ у данашњој седници бити изгласан индемнитет. Но то се није догодило. Говорили су тек главни говорници појединих странака. Докле ће се отегнути расправа, нико не зна. Но има знакова, као да ни једно крило опозиције не мисли на одлучну опструкцију, али ти знаци могу лако преварити.

Министар-председник је поднео програм о даљем раду саборском. По томе иде после индемнитета: законски предлог о регрутима за 1904. годину; буџет државни за 1903. год. трговачки уговор с Италијом провизорија са Хрватском и Славонијом.

Аустријски сабор. У аустријском сабору — гласа се. У последњој седници захтевало је у разним питањима 18 поименичких гласања. И сузише за једну седницу. А идуће седнице предстоји то исто. Дуго овако неће трајати.

Расцеп удружене опозиције у Хрватској и Славовији. У последњој седници извршног одбора „странке права“ нападали су веома жестоко Стевана Радића, вођу реалистичке странке, чија се странка била стопила са „странком права.“ После тога су чланови реалистичке странке закључили, да створе и опет засебну странку, јер неће да су у заједници, са „Обзорашима.“ — Ова „реалистичка странка“ требала би при идућим изборима, да тражи везе са Србима.

Руско-јапански рат.

Са бојишта нема никаквих новијих вести. Последња вест из Пор-Артура јавља у Петроград, да је у Порт-Артуру све мирно. Чивутској, енглеској и јапанској штампи преостало је да само по извештајима из Токија, велича јапанску храброст и јапански успех при последњој борби код Порт-Артура. Неки енглески листови знају већ, како је већ спремно, да Руси напусте Порт Артур. Но сигурно, да и сами не верују у ту своју лаж.

Исто тако и о кретању једне и друге војске на суву нема никаквих значајних вести. У Петроград је по корејанским извештајима стигла вест, да се у Чинампу искрцало 18.000 Јапанаца, који маширају према Пјенг Јангу. У Кјенгсенгу (северној Кореји) искрцало се 500 Јапанаца. А 2000 Јапанаца, који су раније тамо стигли маширају обалом према Ченгјенгу. Но и ови извештаји нису тачни а новије вести испостављају се да су измишљене. Најновији извештаји руског генерала Зилинског веле, да је у Порт-Артуру све мирно. У целој Мандурији да нема нигде непријатељских трупа, а у Кореји да се показују само омање непријатељске чете.

Занимљив је говор генерала Куропаткина, кад се на станици у Москви опраштао са изасланицима племства. Куропаткин је рекао: Русија је преживела и много тежа искушења од ових, која сад наступише. И Русија је увек као победилац из њих излазила! Не потцењујући све тешкоће, нит снагу и врлине непријатељеве, Русија може и овом приликом са највећом мирноћом и поуздањем сачекати крај рату, који су Јапанци започели. — Куропаткин, који је на путу на бојиште, као врховни заповедник руске војске, познат је као озбиљан, трезвен и хладан војник, и ове речи његове изговорене са таковим самопоуздањем, сведоче најбоље, са каквим сигурним уверењем иде да стане на чело борби против Јапана.

Још би вредно било забележити вест из Тијенчина, да су из Ниучванга стигле тамо жене и деца и да су на белгијско-кинеској прузи у провинцији Санзи настали озбиљни немири и комешање против странаца. Распаљена улична кинеска светина ухватила је и ухапсила једног Француза. Један Талијан једва им је умакао из шака. У опасности је и живот оних 20 странаца, који раде на жељезници. Узрок овоме комешању још се не зна подробно. Но вели се, да је настало отуд, што је један Талијанац убио једног Кинеза. Због чега, о томе се не говори. Међу тим овом комешању не може се приписати општи, велик значај, јер изгледа да је више локалне природе.

Писма из Источне Азије.

XIII.

Господине уредниче!

Тринајест! (XIII.) Сад пресудите и сами, јесам ли могао јутрос кренути преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга и Петрограда у Источну Азију, те отпочети писма с пута баш са бројем 13.

Ви ваљда мислите, да сам »сујеверан!?« Боже сачувај. Баш зато, што не желим да се шири сујеверије у народу, нећу да почињем пут са бројем 13. Јер да ми се што догоди на том далеком и опасном путу, тада би не само «бабе«, него и многи учени људи казали: Који га је враг терао да се креће из Новог Сада баш код тринајестог писма?! Зар није могао дочекати и четрнајесто?! И онда ето нове хране за сујевјерије.

А ако почнем пут код четрнајестог ил мког другог писма, па на путу настрадам, нико живи неће спомињати »врацбине« већ ће сваки рећи: — Био остати код куће, па му се неби ништа догодило! — Ето дакле зашто ћу отићи тек сутра. А био сам јутрос већ на железничкој станици и једном ногом у возу, кад се сетих на све ово и кренух натраг.

Можете мислити, да нисам ишао сасвим бадава до станице. Са возом којим се хтедох кренути, путовао је јапански новинар Мачумата, о коме сам вам већ писао.

— Откуда? Питам га.

— Из Турске. Тражио сам Јапанцима пријатеље.

— А куда путујете сад?

— Кад нисам нашао пријатеље у Турској, сад путујем онамо где их има. У Будимпешту.

— Зар у редакцију »Пестер Лојда.«

— Какав »Пестер Лојд?« Ако сам Јапанац, ваљда нисам Кинез. »Пестер Лојд« је ситан пријатељ. Имамо их хвала Богу већих.

— Смем ли знати ко су то?

— Зашто да не?! Ти су: поп Димитријевић, прота Недељковић и владика Богдановић. Хоћу да их замолим, кад већ неће да служе »молепствије« за Русе, нека га служе за нас, Јапанце.

— А мислите ли ви, драги колега, да би вами помогла њихова молитва.

— Без сумње! Јер да су веровали, да њихово молепствије неће помоћи Русима, они би га сигурно одслужили. Него, би ли ми умели казати, откуд је владика Лукијан против Руса.

— Ја сам овако извештен. Чика Стева је директор Текелијанума. И он је забранио свима Текелијиним питомцима да учествују у молепствију у корист Руса.

— Ама каква посла има ту Чика-Стева и ваши Текелијанци.

— Одмах ћу вам рећи. Од неколико месеци је и владика Богдановић постао »Теке-

лијин питомац,« па је сигурно схватио ствар тако, да се забрана Чика Стевина и њега тиче.

— А зашто ваш Чика-Стева тако мало мари Русе?

— То није тешко разумети. Добротвор Сава Текелија наследио је један део свог имања из Русије, па ваљда из »добро схваћене благодарности.«

— То је сасвим разумљиво! Одобраваше мој Кинез, хоћу рећи Јапанац.

Као што видите, господине уредниче, »све и сва« и »сви и сва,« што се спомињу у овом писму, не вреде можда ни две деке пиринца, али вас ипак молим, да ми и за ово писмо пратите пак пиринца у Кореју, нека ми се на невољи нађе. А сутра, као што сте и сами уверени, зором крећем преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга и Петрограда у Источну Азију.

Ваш искрени извештач
из Источне Азије.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. марта отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Велики раднички штрајкови.

У Будимпешти су баш сад, пред католичке ускршње, празнике решили шнајдерски радници и мали мајстори да обуставе рад. Узрок је, што неће да им испуне захтеве, да се уведе ред на сате и побољша плата. Одржали су у недељу после подне збор, на коме је било до 6000 учесника. У исто време њихови другови су у Новој Пешти такођер одржали збор, закључак за обуставу рада донели су једногласно. — У исто време кад су шнајдери закључили штрајк, закључили су и радници творница гвожђарских и металних такођер генералан штрајк. Одржали су у недељу пре подне збор, коме је присуствовало њих пет хиљада. Но они држе, да ће сви радници њихова руфета приступити штрајку. Узрок је томе, што су раденици некојих фабрика пре кратког времена отпочели штрајк. Тада су се скупили власници творница и решили су, да те раднике нико не узме на посао. Радници остали изјавили су солидарност са тим својим друговима и тако закључише генералан штрајк. Овај је штрајк тим озбиљнија вида, што су поменути радници добро организовани.

† Петар Јовић.

Пишу нам из Буђановаца: „У четвртак 26. о. м. умро је честити учитељ овдашњи Петар Јовић, у 29. години живота. Покојник је рођен у Петрињи, где је и препарандију свршио. Учитељујући девет година у нашем селу, показао је леп успех и истрајну марљивост, како у школи тако и ван школе. Основао је овде ратарско певачко друштво, а земљорадничкој задрузи нашој био је душа. Све своје слободно време посвећивао је њеном напретку. У приватном животу је био јако несрећан. Као сирото ђаче, патио се и пребијао за време школовања од немила до недрага. Свршивши школу ожењио се, но му се супруга, покојна Вера, разболе одмах прве године брачног живота и боловала је пуне четир године. Пред Божић прошле године опростила се јадница тешких мука. Сада, ево, и њега покоси сува болест. Лака му земља!“

Православије у Ризмању.

Познато је, да су Ризмањци прешли у православије, као и наша браћа Сантовчани. Ризмањци нису требали имати толико муке око тога посла, јер у Аустрији, није нужна дозвола, него је довољно, кад се само јави политичкој области, а црквене области већ расправљају међу собом. Ризмањци су јавили свој прелаз у православије, али их је одбила власт, јер они не познају разлику између вера!! Недавно се догодило, да је умро један човек и да његова родбина није хтела да зове католичког попа да га опоји, а не имајући православног, умолише једног сељака, да он учини „помен“. И он је то учинио. Државни одветник га оптужи, да је тим, што се начинио попом, хтео да исмеје и руглу изврге католичку цркву, и он је имао да одговара пред судом. Првостепени суд га је ослободио, а такођер и највиши суд. Бранио га је вођа радикалних Словенаца, др. Иван Тавчар, и доказао, да тај његов поступак није исмевање католичке цркве, него хришћанска дужност Највиши суд је сељака ослободио и уједно тим доказао, да се може Богу молити не само свугде и на сваком месту, него и свако на свој начин.

Нове железнице у Србији.

Новине јављају, да се у министарству грађевина чине припреме, да се у току ове године отпочне грађење нових жељезница, и то једновремено како пруге Параћин—Зајечар, тако и пруге у западном делу, која би везивала Чачак и Ужице са главном железничком пругом.

Ђачки изгреди у Бечу.

Како из Беча јављају немачки ђаци бечког универзитета решили су, да престану са својим демонстрацијама, управо испадима против Словена, а у првој линији против Чеха. Искупили су се били у недељу код универзитета, ту су бурно пропратили изјаву једног члана својег извршног одбора, у којој се вели, како су немачки ђаци посведочили, да верно држе заједнички и да је доста са „изјавама“. За тим су отпевали две песме и разишли су се својим кућама, потпуно задовољни са својим успехом и лепом работом, у чему их је и полиција бечка тако својски помагала. Жалост ал истина.

Црне богиње.

Из Оршаве јављају, да у суседном пограничном румунском месту Верчерови већ од две недеље владају црне богиње и гутају многе жртве. И у Оршави је неколико особа оболело од те несретне боље. Један оршавски лекар, Бугарин Спиридон Кристић, задобио је ту бољу у Верчерови, вратио се кући у Оршаву и ту брзо умро. У другом пограничном селу Јеселници умрла је једна жена од тих црних богиња.

Књижевни Одбор Матице Српске

имао је у четвртак 19. фебр. (3. марта) о. г. свој редовни састанак под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Од предмета наводимо: Одговорено је министарству просвете на једно питање о бившем питомцу Драгићу Каракашевићу. — Узима се на знање одлука управног одбора у ствари одређивања књижевних награда. — Примају се за Летопис: Од десет послaних „цртежа“ Владоја С. Југовића само пет; „Иконија,“ драмски спев непознатог писца; „Гундулићева метрика“ Јована Живојновића у скраћеном облику. Нису примљени: написи „Мита Орешковић,“ „Крсно име“ (у садашњем облику); „Словенски конгрес,“ све од непознатих писаца. — Издана су на оцену „Писма с ближег истока од непознатог писца. — Узима се на знање извештај секретарев о успевању и владању питомаца. — Узима се на знање, да питомац Ђорђе Жакић, дипломирани инжењер, иступа из редова питомаца, такођер и питомац Ђорђе Павловић, др. права. — У ствари календара донесена је одлука, да се издање календара преда једној штампарији с тим, да јој Матица Српска има бесплатно уступити рукописе, клишеје и уређивање а иста штампарија да је дужна Матици уступити толико примерака, колико је потребно за чланове Матичине. Уређивање је поверено дру Јовану Радонићу. Књиге за народ штампаће се у 3000 примерака за чланове, претплатнике и у замену.

† Јован Волф

некадашњи коровођа српског црквеног певачког друштва у Митровици, доцније у Вуковару, умро је у својој 50 години. Био је врло симпатична појава, омиљен у друштву; волео је Србе а до смрти своје остао је веран свом чешком народу као искрен му сиа и родољуб. Лака му црна земља!

Светска производња злата.

Према једној статистици у 1903. години Аустралија је највише произвела злата: у Аустралији 19·3 милијуна фунти штерлинга, у Северној Америци 14·9 милијуна, у Јужној Африци 14·2 милијуна. — Укупна светска производња износи 67·5 милијуна фунти штерлинга, и највећа је од свих досадашњих. Три-пут је већа од просечне производње у времену од 1880. до 1890. г.

Брзојави „Застави“.

Стигли 2. марта.

Руско-јапански рат.

Будимпешта. Са бојишта нема никаквих новијих вести.

Чеси и Немци.

Беч Пољски клуб се латио да измири Чехе и Немце. Услов би био, да кад се у Брну подигне немачки универзитет, у Кенигсфелду да се подигне чешки универзитет.

Неистинита вест.

Петроград Није истинита вест, да ће ускоро изићи забрана о извозу ране.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 14. марта 1904. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 25.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 8·20—8·85—— бачка 76—78 кила 8·20—8·60 банатска 75—78 кила 8·10—8·60; сремска 74—78 кила 7·80—8·30 на три месеца унапред. — Нова раж 6·45——6·65. Јечам 5·55—5·90. — Зоб (овас) 5·45——5·85. Стари кукуруз ——·——·——; нови паритет Будимпешта без гаранције 5·35—5·45; за Штајнбрух —— до —— — Ситна проја ——. — Банатска репица ————, а купусара 10·05——·— Ланено семе —·——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна детелина —·——; црвена —·——.

Правац (тенденција): готова роба.

Примедба: жито $2^1/_2$ јефтиније
раж непромењена
зоб 5 п. јефтинија
кукуруз 5 п. јефтинији.

Термини по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне.

Пшеница за април 8·29, а за октобар 8·21. — Раж за април 6·56, а за октобар ————. Зоб за април 5·54, а за октобар ——. — Кукуруз за септембар 1903. —— за мај 1904. 5·28, за јуни 1904. — за август 1904. —·—

Цене се подразумевају по 50 кила у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке, IV. Váczi-utcza 34.

Може се добити марта:

РУСКО-ЈАПАНСКО БОЈИШТЕ,

која је у бојама израђена.

Цена по комаду **20 пот.** Препродавцима по **14 пот.**, но они плаћају поштарину.

За поруџбине ваља се обратити

Администрацији „Заставе“
Нови Сад (Ujvidék).

ПРАВИ МАСЛИНОВ

ДАЛМАТИНСКИ ЗЕЈТИН

нуди и разашиље у лименицама као поштански пакет од 5 kg за

круна 6.80

са поштарином заједно

ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ,
Херцег-Нови (Castelnuovo)
228 1—3 (Јужна Далмација.)

НОВЕ, ПРВЕ ВРСТЕ **ПИСАЋЕ МАШИНЕ,** због напуштања радње, могу се добити по умерену цену. Запитати треба под шифром: »Sehr preiswert“ и позвати се на овај оглас код **Rudolf Mosse,** Budapest IV. Ferenziek tér 3. 229 1—5

СРПСКА ПРАВ. ЗАНАТЛИЈСКА ПЕВАЧКА ЗАДРУГА
у ЗЕМУНУ

рада је да наручи

ДРУШТВЕНУ ЗАСТАВУ.

Позивају се **Срби** подузимачи да нацрте и ценовнике упуте на потписаног председника.

Др. Миливој Бабић,
адвокат у Земуну.
230 1—1

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (**Raffaele & G. Godina — Triest**). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (**Nachnahme**).

24 25—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од В. Н. Немировића-Данченка.

С руског преводи: Вељко Лукић-Новица.

(Наставак) 85)

Сунце зашло. Поцрниле долине, помодрили јарци Планинске стране постале љубичасте. Тек се главице њихове сјале и свјетлуцале, одсијевајући послједњи поздрав дана на умору. И Салте се још сјајиле на врхунцу планинском, али ноћне сјенке брзо се примицале оздо и са истока к аулу као таман поруб. Јасније сад сијеваше ватра топовских метака, — и још за мало, па ноћ обави све својом хладовином и тишином.

— Напуните топове! Послједња опћа салва. Пали!

Као да се расколише горе и земља пукла. Осам пламенитих снопова сукну из тучаних ждријела... Осам ђула и полеће међу збијене сакле. Отуд зачу се још јачи јаук и уздисање,

Тишина. Звијезде јасно трепте. Село изгледаше као бијела утвора на гори. Војници спавају и одмарају се. Ђенерао сио на сточић и замислио се. За два сахата имао је отпочети јуриш.

Тијана и величанствена ноћ у мистичком достојанству свом пливаше изнад планина дагестанских... Она је равнодушна према људским страстима и патњама. Она подједнако милује својом хладовином и покрива велом својим и Русе и Лезгинце Шта се ње тиче синтничарска свађа јадна борба човјештва! Руменим сјајем пламти злогуки Аљдебаран изнад самог аула. Изгледаше, као да је то заиста она крвава звијезда, што се сја поврх блиједог чела анђела смрти. И сам он, без милосрђа, као да се привиђа испод ње. Не сијевну ли у његовим рукама мач Оријонов? Не прејури ли посланик његов као звијезда падалица у бесконачн ст? Рашта? Коме?

Ђенерао погледа у сахат.

— Пуковниче! Пробудите војнике! Брже... Без сваке вике..

Гото а нечујна команда шири се кроз редове успаваних војника. Они се лагано дижу и крсте.

— Јуриш... јуриш... чује се шаптање... Јуришаћемо на Азијате...

Степану Груздеву задрхтало срце, жао му би својих дјевојчица. Како су глупе машиће се за кинџал и натрчати на бајанет. Зар он, бајанет, пази куд ће да парне? Особито ноћу, у мраку...

— Холшчевников! У име б жје, крећите своје! Запамтите, без сваке вике „Ура“ тек кад стигнете под сам аул. Ми ћемо вас одмах потпомоћи.

Војнички се редови збили и кренули. Сви остали звуци изгубише се у потмулом топоту неколико стотина ногу. У аулу чули су тај потоп. На тргу џамата плану и поче да букти сламом обвијена машала. Дуго се сјала машала повише Салта, као каква велика свијећа. Свјетлост њена обасја развалине џамије и црну гомилу платана.

Хасан се страга, у позадници нашој, молио Богу. Није вјеровао у победу својих, и молио се да Бог даде да се догоди чудо.

Али и надаље се непомично сјао црвени Аљдебаран повише анђела смрти, и надаље био је окренут врх мача Орионова према жртви на смрт осуђеној.

Отпочела је агонија Салта.

Поред свег тог што је јуриш на аул био спреман у највећој тајности и тишини — бјеху Салтинци упак за њ спрећњени. Иза зидова запао је један дио бранича, и дочека ватром чету, што се примицала разваљеном мјесту на зиду. У исти мах у највећој тишини и мраку плануше на разним мјестима по зиду буктиње од смоле, лижући високо својим пламенитим језицима. Свјетлост њихова обасја на првом већ вараванку сву чету нашу, и Лезгинци посуше је са дивљом виком куршумима. Вика бијесних горштака слила са испрекиданом пушчаном паљбом. Али наши пали су и надаље ћутећи. Војнице тек се збијали гушће у гомилу, гдје су се њихови редови прорриједили. ни једног метка неизбацише и румена свјетлост буктила трепташе не бајанетима. Озго изгледаше, као да то ријека споро тече према аулу, свјетлуцајући се и потмуло хучећи. Буктиње плануле на многим кулама, што се испријечиле поиријеко улици, пресводивши их својим луковима. Исто таква руме на свјетлост заруди повише џамата, и пламтијаше као какво пламенито море, у коме се видјеше црне силуете сакала, пљоснати кровови као басамаци какви, уске испреплетене улице, зупчасти врхови зидова и кула, и овдје ондје по која крошна дрвета. У ружичастом том сјају промицале збуњене гомиле, трчећи на обрану свог рођеног гнијезда. Оружане женске и дјеца јурише с купа са осталима — и у опћој вреви разјареност и бјеснила чули ее и њихови пискави, ситни покличи.

(Наставиће се.)

ГОЛУБ

лист за српску младеж са сликама

излази у Сомбору двапут месечно на великој осмини, а стаје на целу годину 3 круне, а за Србију 4·50 динара, за све остале земље 4 круне. Овај омиљени дечији лист излази сад у 26. години својој. И сад га уређује Јован Благојевић, учитељ српске више девојачке школе, а издаје књижарница Мил Каракашевића у Сомбору. Ово је најјефтинији лист наше омладине, уздавице народне. — Скупљачи претплате добивају на 10 претплатника лист на дар или новац за исти лист. Лист се не даје на вересију. Поједини бројеви радо се шаљу из углед. Нека је овај стари и омиљени познаник наше нежне омладине топло препоручен свакој српској кући.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

У вечност се преселио наш добри и мили отац

СТЕВАН ВИДАКОВИЋ,

опћински начелник,

после кратког боловања, 21. фебруара т. г. п. ст. к. у један сат после подне у 70. години свога живота.

У тој за нас тужној прилици, многи пријатељи и знанци милога нам покојника, притекоше, да нам услугама и речима колико-толико тугу ублаже. — Свима њима дугујемо вечиту захвалност. — Молимо да приме захвалност нашу: Преч. г. (Сергије Попић, игуман раванички, те часни г. Јован Јовић, парох врднички, који нам драгог покојника опојаше као и г. Милан Велимировић, учитељ врднички, који је са школском децом сшровод увеличао. — Српска православна црквена општина саборне цркве у Карловцима, те православне општине у Јаску и Гргуревцима, као и управа манастира Раванице, који су смрт милога нам покојника огласили.

Нека приме искрену захвалност чиновници опћинског поглаварства врдничког, те управа рудокопа као и чиновници месне железничке станице, који нам саучешће исказаше и драгог нам покојника до вечне куће отпратише.

Исто тако нека приме искрену захвалност покојникови пријатељи и познаници из Јаска, који у великом броју при погребу суделоваше и одадоше последњу почаст непрежаљеном оцу нашем.

Молимо, да сви који нам у овом тужном положају нашем ма и најмање пажње и саучешћа из места и са стране указаше, приме нашу најдубљу захвалност.

Врдник, 23. фебруара 1904.

Ожалошћени:

Славко Видаковић, син;
Манојло Делић, зет;
Кристина Делић рођ. *Видаковић*, кћи;
Дејан Делић, унук.

226 1—1

ИЗВРСНЕ

сибирске сољене кечиге

од 4 до 20 кила 1 комад, тако исто суве димљене

уралске пастрме рибе

добија се код

Паје Поповића

у Дарувару (Славонија)

Покушајте ма и најмањи поштански пакет $4^1/_2$ клг. поручити то се о особито доброј каквоћи уверити. 167 11—

Кечиге 1 кила 1 круна 60 п.

Пастрме 20 -30 пот. (фил.) 1 комад.

Кечига се добро држи у ладној мало осољеној води 1—4 месеца, што је дуже у води све је боља; пре кувања исперe се од соли.

Осим те горте имадем и ове суве рибе: сома, штуке, деверике и смуђа на велико и мало.

ПИСМО ЈЕДНОГ

ПРЕЧАСНОГ ПАРОХА.

Господину ФРАНЦУ ВИЛХЕЛМУ.

апотекару, ц и кр. набављачу у Најкирхену, Долња Аустрија.

Родовесиц, (у Ческој пошта Билин.)

Поново сам Ваш Вилхелмов антиартристики антиреуматични тој за чишћење крви при разним својим болестима, као: надиву црне џигерице, слезине, при растењу прекомерног сала код срца и стомака, рематичних болова у крстине. слабог варења, успору крви према глави, притиску на мозак итд. са повољним успехом. употребљавао, тако да сам доиста уштедио тражити лека у купању или заводу, где се лечи ладном водом, за које на жалост нисам ни средстави имао, недостајало ми је и потребно време услед мога позива.

Примите моје уверење, да сам са своје стране себи за дужност ставио, овај тако изврсни Вилхемов антиартристички антиреуматични тој за чишћење крви свима болесницима са таким болестима најтоплије препоручити, где год ћу моћи похвалим, да би вам тим своју благодарност изрекао за тако сретан проналазак, а да болно човечанство учиним на то пажљивим на Ваш изврсно лекоковити препарат.

Са одличним високопоштовањем

О. Винценц Јон,
парох.

510 30—120

Један пакет стаје 2 круне одавде, 1 пошт. коли са 15 пакета стаје 24 круне.

Добија се свуда у апотекама.

ЈЕФТИНО ЧЕШКО ПЕРЈЕ

за постељу!

5 килогр. ново-чешљано 9 К 60 п., боље врсте 12 килогр. бело, врло меко, чешљано 16 К 24 К чисто бело као снег, меко чешљано, 30 К — 36 К. 39 7—10

Разашиље се франко са поузећем. — Измена и повратак робе дозвољен, кад се подмири поштарина.

Renedickt Sachsel, Lobes-199. Post Pilsen, Böhmen.

Franz Hirmann

фабрика метал

Budapest, VII, Csanyi-utcza 9.

израђује сваковрсне парне справе за водоводе, уваћа осветлење, прави ширкове за пиво и вино, ваздушне пумпе за точење пива и сваковрсне металне славине. По наручбини и цртежу лије металне и шкифонске форме за лимаре, табле за натписе и за фирме и све остале у ову струку спадајуће послове тачно, брзо и солидно.

1056 Телефон. — Основано 1880 г. 12—12

Фабрика тегова (Gewichte) од месинга — на велико

ВАЖНО

за виноградаре и пољодјелце!

Најбоља врста умјетног ђубрета за ораницу **Superphosphat** цијена 100 кгр. 12 К. Најбоља врста умјетног ђубрета за винограде **Entleimtes-Knochenmehl**, цијена 100 кгр. 14 К.

За једно јутро оранице или винограда довољно је 180 кгр. Добива се са упутством за рабљење, почевши од 100 кгр. код

Хермана Песинга,
у Митровици.

1 6 7—12

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпреће време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устевања и са поверењем приобћити Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести.

Таког увишеног позива и за то је опште познати завод др. Палоца, бившег болничког лечника, специалисте (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини. Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др. Палоци са његовим специалним начином лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раје болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. За женске посебна чекаоница и посебан улаз Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити) Након докончаног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: Др. Палоц бивши болнички лечник, специалиста Budapest Kerepesi út 10. 1015 15—

МАНУФАКТУРНА И КРАТКЕ РОБЕ ТРГОВИНА

Паје Радановића

у Осеку

потребује једног вештог (солидног) млађег помоћника, који је осим српског вичан немачком и мађарском језику. 205 2—2

БРАЋА РАБШТЕРН

НОВИ САД 148 9—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.

Фабрика шесструке сирћетне есенције.

Старијег спецерајског помоћника, вештог детаљисту, који потпуно говори српски, немачки и мађарски, требам. Првенство има, који одма може ступити.

ЈОВАН ПОПОВИЋ,
у Панчеву „код 2 Арапина“.
1—3 225

ОРАЋЕ ЗЕМЉЕ

23 јутра прве класе у Митровици за продају.

Извешћа се дознају у пасарни

Дра А. пл. Рокнића

221 2—3 у Митровици.

Част ми је штованој публици како из места тако и са стране до знања ставити, да сам моју

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ,

на житној пијаци број 11. преко пута од српског крста подпуно снабдео

особито са фурунама,

пошто сам исте из најбољих фабрика набавио, како би штоване муштерије задовољити могао а продаваћу их по најјефтинијој цени.

Препоручујем даље особито добар угаљ за коваче

Умољавајући штовану публику како из места тако и из околине да ме што више посетити изволи.

С особитим поштовањем

Антон К. Тот,
Нови Сад.

37—50 851

ЈЕДНА ВАГА ЗА ДОМАЗЛУК БАДАВА!

Баснословно јефтино разашиљем из препуног свог фабричног стоваришта моју светско признату и са свог изврсног квалитета опште обљубљену

робу од мексика-сребра

и то: 1029 19—25

6	ком.	стол. ножева, од максика-сребра
6	„	виљушака за јело „ „
6	„	кашика „ „ „ „
12	„	кафени кашика „ „
6	„	изврсних виљушака за десерт
6	„	„ ножева „ „
1	„	велика кашика за чорбу „
1	„	„ „ „ млеко „
2	„	врло елег. стол чирака за двор.

46 ком. свега за само 6. ф. 50 нов.

Сваки поручиоц добија бадава за премију гарантирану добру вагу за домазлук, која мери $12^1/_2$ кила. Мексико-сребро је са свим чисто бео метал, за чију трајност и изврсност каквоће писмено 25 година гаранцију дајем.

Разашиљање са поузећем или за готов новац унапред врши европско стовариште.

D Alexander Scheffer,
Budapest, VIII., Bezerédy-utcza № 3.

На повољно знање!

Част ми је до знања ставити, да сам добио из Минхена **„Угасито Пауланер-пиво А. В. у Салватор подруму у Минхену“** као сваке године, тако и ове. Ово светско чувено пиво само се једаред у години точи у Минхену и зове се

САЛВАТОР-ПИВО.

Од овога светско чувеног пива у стању сам и ја почињући од 13. до 27 марта п. р. само неколико дана точити.

Велештованом општинству дата је за кратко време прилика, да може Салватор пиво уживајући пити.

Молим дакле да ме изволите посетити.

2—3 223 С велештовањем

ЈОСИФ ХУК, Нови Сад.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једино права апотекара **A. Thierry-а**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Trade Mark. Registriert. Schutzengel-Apotheke des A. THIERRY in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже **„rosa centifolia“**, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих овледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, кад се опече ма којом приликом, код промралости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд.

Ова маст што старија, то изврсније дјејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану. — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем 2 тегле 3 К.

Опомињем, да се не купује подражавања без дјејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: **„Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada“** урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стоваришта, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1019 19—

Сомборски овчији сир.

Велика трговина и главни **export** најбољег сомборског овчијег сира под фирмом:

ДУШАН ДАЉЧЕВ,
СОМБОР (Бачка),

препоручује поштованој господи трговцима и потрошачима, да ће и ове године почев од 1. марта по н. к. као и прошле сезоне, одпремати поштом и железницом до сада признати сомборски овчији сир у дрвеним качицама изнад 5 кила величине.

Будуће пак поверене налоге стараће се, да брзо и савесно изврши, тако, да свакога најсолидније и уз најјефтинију цену задовољи.

А што је најглавније, како је овај једини најбољи сир, који надмаша све светске сиреве, а домаћи је производ из српског сточарства, стараће се, да га што знатније прошири, како би савладали стране конкуренције са њиним фабричким сиревима.

С тога се обраћа пажња на господу трговце и потрошаче, да само једино горепоменута фирма, стоји сваком на расположењу и готова је, да само чистим овчијим сомборским сиром најсавесније послужи.

Савремене цене сира шаље франко, — трговцима посебне цене. 140 7—10

На сваком листу водени знак.

Прави египатски фини омотци за пиће етле (Hülsen) јесте

AIDA

а које су свуда припознате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 38—80

Одликовано златном медаљом у Бечу, 1902.

Светски енепорт!

Добија се у главним и специјал. трафикама.

Више од 60.000 захвалних писама

добио је досадањи лекарник **Еуген Ф Фелер** у Стубици, централа бр. 104. [загребачка жупанија] због свог изврсног кућњег и народног лека, Фелерова Елза-флуида. Због малог простора могу се овде тек њих неколико донети:

Господину **Еугену Ф. Фелеру**, апотекару у Стубици, централа бр. 104. [Хрватска]. Молим учтиво да ми што пре пошаљете 30 дуплих флаша вашег изврсног Елза-флуида. Ово две године употребљавам Елза-флуид са напредним успехом. Молим послати са поузећем. С поштовањем **Др. Фрања Китељ** с. р., лекар у Прагу.

Милутин Дамић, парох у Меленцима пише лекарнику Еугену Ф. Фелеру у Стубици и најлепше захваљује, истичући у свом писму, да свако, ко год нема његовог Елза-флуида треба одмах да га поручи! Ни једна кућа не треба да је без овога чудотворнога лека, који делује за све болести.

Ваш Елза-флуид је код моје 72. године матере, која је скоро већ вид изгубила, те није могла ни кров увеличавајућа стакла што видети, тако радосне успехе показао, да се не може доста начудити о успеху, јер сада чак и боје може распознати, тако пише **Франц Хора**, жељезнички службеник у Гминду.

Мојој матери је Ваш Елза-флуид против грчева у стомаку помогао, госпођи **Атш** за главобољу, а Јелисавети Штраубингер за кашаљ. Георг Еберхарт у Пут-Моноштор код Коморана.

Ми не можемо ни једнога дана више бити без Вашег Елза-флуида јер нам је исти код вратобоље испирањем грла и код севања и кидања чланака помогло. Ми неможемо довољно да се нахвалимо овога средства... тако пише Марија **Бергман** из Сереци [шопрон. жупанија] супруга надшумара.

Пошто сам по употреби 6 флашица Елза-флуида од болести зуба, и стомака оздравио, то сам уверен, да је ово најбоље на свету. У Перјамошу 23. фебруара 1903. **Јоков Ректенвалд,** у Перјамошу [Haulikfalfa 91.]

Мој отац имао је две године протисли, ништа му није помогло, док нисам поручио Фелеров Елза-флуид, и од тада фала Богу болетица престаде. **Стефан Кусик,** Папрадно [тренчинска жупанија].

Г. др. **Ђорђе Козински,** у Загребу, даје оваку сведуџбу за Фелеров Елза-флуид: Успех са Фелеровим Елза-флуидом и Елза-пилуле био је задовољавајући, и за даљу употребу. Ја сам исте кад ми је повлило, кад сам патио од колике, при притиску стомака и пролива, употребљавао сам са добрим успехом.

Без вашег Елза флуида нећу да сам никад, тако сам га заволео, м јим пријатељима је помогао од зубобоље и против муке, — јер је врло добар, Бог Вас живео! **Ђорђе Чачка** из Великог Колачина п. п. Дубница (тренчинска жупанија).

Већ се свуда зна да Фелеров Елза-флуид ненадмашимо добро дјествује, као на пр. кашља, промуклости, инфлуенце, грозница, костобоље, реуме, прободи, грчева, кидања, окобоље, болова прсију главе и зуба и стомака, код рђава апетита живчани болова, слабости, болова у крстима, ослабљеног вида, запаљења, опекотина, несвестица, чирева, врућина, неспавања, вратобоље, тешког дисања, и много других болести.

Прави **Фелеров Елза-флуид** миомирисни **Флуид** есенција с знаком „Елза“ мора на свима упутама за употребу и на свакој боци имати таки заштитни знак, као што је овде насликан с именом „Елза“ и потписом „Фелер“.

Пошто је Фелеров прави Елза-флуид тако добар и тако се много тражи, долазе у трговину у најновије време различите имитације под различитим звучним именима као на пр. Луиза-флуид, Златни Елза-флуид итд. Опомињемо, да се сваки чува од имитација, нашто куповати имитације, кад и прави Елза-флуид не кошта више? Најбоље се човек сачува од имитација ако директно наручи од Е. Ф. Фелера у Стубици, централа бр. 104. [загребачка жупанија]. Чак се и горња марка имитира; заштитна марка је само онда права, кад се у њој налази име „Фелер“.

На изложби у Паризу, Берлину, Лондону, Риму и Ници је Фелеров Елза-флуид одликован златном колајном а добио је и сребрну колајну шпанског ордена црвеног крста. Наручивати треба само уз поштанско поузеће [Nachname] или уз напред послан новац. Стају:

12	боца	или	6	двоструких	боца	К 5 —
24	„	„	12	„	„	„ 8 60
36	„	„	18	„	„	„ 12·40
48	„	„	24	„	„	„ 16·—
60	„	„	30	„	„	„ 20·—

заједно са упутом за употребу, поштанским портом и сандуком. Забадава добија се 1 бочица за свако поновно наручено туце Елза-флида. Ако би се изгубило писмо, треба писати рекомандирано.

Даље се препоручују 175 1—2

Фелерове Рабарбер Елза-пилуле.

најбоље најјефтиније хиљаду пута опробано средство за отварање, дела брзо и сигурно, без бола код већине болести желуца и органа за варење. Једна роља [6 кутија] заједно с упутом за употребу стаје 4 круне.

Фелеров прави прашак против буба.

са заштитним знаком „Елза“. Тамани шкодљиве инсекте, досадне бубе код живади, у стаји, у кући, у врту, као муве, буве, мољце, уши итд. Средства се притом мало троши. Због особито доброг деловања свагде се одомаћује и истискује скупа средства. 1 оброк [порција] стаје 1 круну [ако се заједно наручи са Елза Флуидом]. без флуида наручена стају 4 оброка франко 5 круна.

Ко хоће да добије правог Фелерова Елза-флуида и Фелерових Рабарбер-Елза-пилула за отварање, нека наручи писмом и нека напише разговетно адресу на једино произвађача: на

Еугена Ф. Фелера,
апотекара
дворског набављача њ. ц. и кр. височанства принца Филипа Бурбонског. У Стубици, централа бр. 104.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.